

Politický rámec činnosti strany SMER – sociálna demokracia

Martin, 9. decembra 2017

Úvod

Politický rámec činnosti strany SMER – sociálna demokracia vychádza zo stavu slovenskej spoločnosti a osobitne slovenskej politickej scény a je odpoveďou na kľúčové výzvy a problémy Slovenska. Reaguje tiež na aktuálny stav európskej politiky a na globálne spoločensko-ekonomické trendy, ktoré majú zásadné dopady na vývoj Slovenska. Politický rámec činnosti vychádza z doterajšej politiky strany SMER – sociálna demokracia.

Ambíciou Politického rámca činnosti strany SMER – sociálna demokracia je:

- **definovanie našich základných hodnôt, princípov a záujmov**
- **pomenovanie hlavných spoločenských, sociálnych, politických a ekonomických výziev a problémov.**

Takto načrtnutý politický rámec je záväzkom pre rozpracovanie detailných riešení a návrhov, pričom niektoré budú realizované ešte počas tohto volebného obdobia a ďalšie budú súčasťou budúceho komplexného volebného programu strany SMER – sociálna demokracia.

Čo nás determinuje

Hlavným determinantom nášho postavenia a ďalšieho vývoja je maximálna previazanosť Slovenska s Európskou úniou – previazanosť politická, právna, ekonomická, menová, bezpečnostná a predovšetkým hodnotová. Nejde pritom len o formálne zmluvné vzťahy, respektíve naše členstvo v eurozóne a v schengenskom priestore. Ide o postavenie a možnosti malého štátu a jeho úplne otvorenej ekonomiky vo svete globálnych vplyvov a rizík. Z tohto pohľadu je nepochybne existenčným záujmom Slovenska byť rešpektovanou, spoľahlivou a rovnoprávnou súčasťou väčšieho celku, ktorým je Európska únia. Celku, ktorý uznáva a chráni hodnoty demokracie a individuálnych slobôd, právneho štátu a medzinárodného práva, solidarity, vzájomnej súdržnosti a bezpečnosti. **SMER – sociálna demokracia podporuje ďalšiu európsku integráciu a želá si, aby Slovensko bolo súčasťou tzv. jadra takejto integrácie.** Nemôžeme však pritom ignorovať, že samotná Európska únia a jej členské štáty čelia vážnym ekonomickým a politickým rizikám a problémom, ako sú dezintegračné tendencie, masová migrácia, terorizmus, extrémizmus, riziková zadlženosť veľkých ekonomík a oslabená konkurencieschopnosť. Zároveň vítame dohodu na Európskom pilieri sociálnych práv, dôležitom pre budúcnosť života na starom kontinente. **Napriek súčasným krízovým javom je členstvo v Európskej únii, v Eurozóne a v NATO pre Slovenskú republiku životným záujmom. Európsku a transatlantickú orientáciu považujeme preto za nevyhnutný predpoklad spolupráce s inými politickými stranami a hnutiami na Slovensku.**

SMER – sociálna demokracia bude zároveň vždy realizovať vyváženú zahraničnú politiku. Preto bude rozvíjať priateľské vzťahy aj s ostatnými mocnosťami ako sú Ruská federácia, Čínska ľudová republika, India, Brazília a s ďalšími krajinami. Svet má pre nás štyri svetové strany, nielen jednu.

Pri plnom rešpekte k princípu nezasahovania do vnútorných záležitostí iných štátov musíme v rámci medzinárodnej spolupráce dávať do pozornosti naše úsilie chrániť systém a princípy demokracie, individuálne a menšinové práva, nezávislosť justície a slobodu médií.

Z hľadiska nášho ideového sociálno-demokratického zamerania musíme pozorne sledovať aj tie globálne trendy, politické, ekonomické a technologické, ktoré už niekoľko desaťročí menia sociálnu a ekonomickú štruktúru európskej spoločnosti a atakujú aj kľúčovú agendu ľavice – sociálny štát. Ich dôsledkom je aj stieranie rozdielov medzi štandardnou pravicou a ľavicou, čo je jedno z podhubí extrémizmu a populizmu alebo presadzovania sa neštandardných politických hnutí, ktoré nestoja na jasných ideových hodnotách, ale sa priživujú na momentálnych spoločenských problémoch.

Aj na Slovensku získavajú nezanedbateľnú podporu voličov politici, ktorí spochybňujú demokratický systém, šíria neznášanlivosť k niektorým konkrétnym skupinám obyvateľstva a prejavujú otvorené sympatie k autoritatívnemu spôsobu riadenia spoločnosti. Nástup fašizoidnej pravice, ale aj presadzovanie sa iných neštandardných strán a populistických hnutí ohrozuje okrem základných demokratických princípov aj politickú a spoločenskú stabilitu nášho štátu. Je dôležité, aby súčasťou zápasu s extrémizmom bola aj jeho konsenzuálne politické vyčleňovanie na okraj politického záujmu. **Jeho dôsledkom je však aj do budúca vysoká pravdepodobnosť zostavovania širokých koalíčných vlád a veľkých programových kompromisov v záujme demokracie a udržania politickej stability.**

Čo nás definuje

Strana SMER – sociálna demokracia je dlhé obdobie vládnu stranou. Počas svojho vládnutia sme úspešne čelili mnohým vnútorným aj vonkajším výzvam. Paralelne s vládnutím sme prehľbovali sociálno-demokratický charakter našej politiky. Stali sme sa najstabilnejšou politickou stranou na Slovensku a viackrát sme preukázali schopnosť aj v ťažkých krízových situáciách zodpovedne riadiť štát a úspešne hájiť národno-štátne záujmy Slovenskej republiky.

Slovenskú republiku sme hlbšie integrovali do Európskej únie cez naše členstvo v eurozóne a v schengenskom priestore. Úspešne sme zvládli aj zodpovednú úlohu historicky prvého predsedníctva Slovenska v rade Európskej únie.

Našou sociálno-demokratickou politikou budeme naďalej korigovať dopady neoliberalnej politiky, ktorá vychádza z utópie, že bohatstvo úzkej skupiny osôb a veľkých korporácií samé do seba „prekvapká“ aj k tým najchudobnejším vrstvám obyvateľstva. V skutočnosti sa však neoliberalná pravicová politika prejavuje oslabovaním štátu, dereguláciou trhu, oslabením práv zamestnancov, škrtaním sociálnych výdavkov,

nesolidárnym daňovým systémom a nevýhodnou privatizáciou strategických podnikov, zdravotníctva a tiež penzijného systému.

Z politického hľadiska sme sa v súčasnosti ocitli na križovatke, respektíve v osudovom zápase medzi štandardnými stranami s prirodzeným ideovým vybavením a novým typom populisticko-marketingových strán. Dá sa hovoriť aj o ére antipolitiky, ktorá má rôzne podoby – od deštruktívneho populizmu až po tzv. manažérizmus, ktorý vzbudzuje ilúziu, že štát sa dá riadiť ako firma. **Odpoveďou na antipolitiku musí byť dôraz na kompetentnosť našich predstaviteľov, ktorého súčasťou je aj vyvodzovanie zodpovednosti pri zlyhaniach.** Takýto zápas zvädzajú štandardné strany v rôznych obmenách prakticky v celej Európskej únii. Jeho výsledok zásadným spôsobom určí aj ďalšie smerovanie Slovenska.

Daňou za dlhé pôsobenie vo vláde je aj určitá rutina v našom výkone a skutočnosť, že manažovanie štátu sa stalo podstatnou súčasťou našej politiky. Niekedy aj obsahom nášho stranického programu. To spôsobuje, že nie vždy dokážeme našu sociálno-demokratickú optiku dôsledne preniesť do činnosti jednotlivých rezortov. Aj preto, výraznejšie a dôslednejšie uplatnenie sociálno-demokratickej politiky v jednotlivých oblastiach a politikách je jednou z hlavných úloh, pred ktorou stojíme. **Súčasne sa musíme vrátiť k pravidelnej a trvalej priamej komunikácii s ľuďmi, pretože jedine priama komunikácia poskytuje možnosť poraziť politiku zjednodušeného, agresívneho populizmu.**

Presadiť naše hodnoty, to znamená uplatniť v našej práci aj kompetentnosť a vyvodzovanie osobnej zodpovednosti pri zlyhaní.

Čím sa riadime, koho zastupujeme

Takmer 20 – ročná práca politickej strany SMER – sociálna demokracia v slovenskej spoločnosti potvrdzuje hodnotovú presvedčivosť a úspešnosť nami nastúpenej a vzhľadom na slovenské podmienky prirodzene osobitnej cesty. **Nie sme internacionálnou, sme slovenskou sociálno-demokratickou stranou.** Ctíme si súlad medzi sociálnou demokraciou a vlastenectvom. Hlásime sa k odkazu SNP, ale aj k humanistickému odkazu politiky s ľudskou tvárou človeka, vďaka ktorému pozná Slovensko celý svet – Alexandra Dubčeka, antifašistu a priameho účastníka SNP.

V praktickej straníckej a vládnej politike SMER – sociálna demokracia vychádza z konkrétnych sociálno-demokratických, európskych a národných hodnôt. Do súboru týchto hodnôt patrí predovšetkým:

Humanizmus

V duchu Dubčekovho odkazu bol aj je dôstojný život ľudí na Slovensku primárnym cieľom našej politiky – celková úroveň ľudského rozvoja v našej krajine jej kľúčovým kritériom. Talent, vzdelanie a motivácia ľudí k činom prospešným aj ich rodinám a celej našej spoločnosti sú preto základným bohatstvom našej krajiny.

Naše skúsenosti z vládnutia potvrdzujú, že pod heslom znižovania regulácie trhu v mene slobody vo vývoji spoločnosti sa presadzuje nehumánny model vzťahov medzi

ľudmi. **Aj na škrtý treba mať odvahu, ale na vyvážený rast odstraňujúci v spoločnosti bezbrehé nerovnosti treba mať rešpekt pred každodennou prácou a dôstojnosťou všetkých ľudí, a nielen niektorých vyvolených.**

Sociálny dialóg medzi zamestnancami, zamestnávateľmi, profesnými združeniami, cirkvami, mestami, obcami a inými humanisticky orientovanými skupinami je pre nás trvalá metóda solidárnej praktickej politiky.

Sloboda

Slovenská sociálna demokracia vznikla v mene slobody občanov, a nie niektorých privilegovaných vrstiev. Sloboda pre nás znamená jednoznačne prihlásenie sa k demokratickému dialógu a odmietnutiu silových riešení. Preto sme sa ako jediná relevantná politická sila po Novembri 89 sústreďovali na potláčania väčšinových foriem neslobody v modernej demokracii – nezamestnanosti a zlej mzdy za dobrú prácu. Zrušili sme rovnú daň a presadili funkčný Zákonník práce spolu s progresívnym zdaňovaním.

Stavíme sa proti takému výkladu slobody, ktorý dereguláciou voľného trhu a komercializáciou všetkých ľudských vzťahov vytvára situáciu boja všetkých proti všetkým.

Zároveň sa zasadzujeme za ochranu slobody občanov pred každým nekontrolovaným pohybom na hraniciach a ako aj extrémisticky motivovaným terorizmom, ktoré sa pod rúškom tolerancie – aj ponad rámec platného zákona – stali bezpečnostným rizikom v živote moderných demokracií.

Rovnosť

Hlásime sa k historickému odrazu kresťanskej a osvieteneckej myšlienky rovnosti človeka. **Rovnosť pre nás znamená predovšetkým zabezpečenie sociálnych a ekonomických práv občanov a ich životných istôt.** Preto sme sa opäť ako jediná politická sila principiálne zasadali a zasadzujeme za zvyšovanie minimálnej mzdy a znižovanie rozdielov medzi zaostávajúcimi regiónmi.

Rovnosť, ak má byť účinným nástrojom potierania nerovností, musí sa presadzovať sociálne, ako súbor verejných investícií do verejných služieb, primárne do bezpečnosti, vzdelávania a zdravia. Zasadzujeme sa o to, aby občania dostali príležitosť zúčastňovať sa na riešeníach verejných problémov, a to nielen v politickej alebo kultúrnej, ale aj v ekonomickej oblasti napríklad vo sfére sociálnej ekonomiky.

Solidarita

V našej programovej DNA je solidarita určujúcou hodnotou. Nadobudnuté skúsenosti z vládnutia potvrdzujú, že opakované úsilie o sociálnu súdržnosť stojí za hospodárskymi úspechmi Slovenska, pretože len cestou sociálneho dialógu, rešpektovania medzigeneračnej solidarity a zvyšovania zamestnanosti možno udržať sociálny mier a vyvarovať sa nehumánnych konfliktov v slovenskej spoločnosti.

Naše pochopenie solidarity nie je o pasívnom súcite, ale týka sa aktívnej formy potláčania každej nerovnosti, predovšetkým príjmov danej nerovnosti a nerovnosti na úrovni rozvoja regiónov.

Poučili sme sa z chýb sociálnodemokratických vlád v 90 rokoch a požiadavku hospodárskeho rastu sme vždy spájali a spájame s nárastom sociálnej kohézie. **Naši voliči plným právom od nás očakávajú, že hospodársky rast prinesie úžitok nielen privilegovanej menšine, ale tiež pracujúcej väčšine.**

Dlhodobou udržateľnými prostriedkami na presadzovanie našich hodnôt sú priority:

- **Demokratický štát**, ktorý sa opiera o vlastenectvo a národné záujmy a zodpovedne si plní svoje medzinárodné záväzky.
- **Sociálny štát** ako priestor pre napĺňanie základných životných istôt a dôstojnej životnej úrovne občanov.
- **Právny štát** ako záruka dostupnej spravodlivosti a vymožiteľnosti ústavných práv a slobôd.
- **Moderný štát** ako trvalý rámec rozvoja spoločnosti.

Strana SMER – sociálna demokracia zastupuje v prvom rade záujmy ľudí práce a ostatných všetkých občanov Slovenskej republiky s dôrazom na zamestnancov, živnostníkov, seniorov a mladých ľudí a má základnú ambíciu aktívne vyrovnávať šance a príležitosti tých skupín obyvateľstva, ktorým sa žije ťažšie, sú znevýhodnení a nie svojou vinou sa ocitajú v núdzi.

Aká je naša vízia, čo nás čaká

Politický rámec činnosti strany SMER – sociálna demokracia je záväzný politický dokument, na základe ktorého strana identifikuje a hľadá odpovede na hlavné problémy a výzvy, ktorým Slovensko čelí. Reflexiou týchto výziev a navrhovanými riešeniami hlavných problémov zároveň formujeme **víziu moderného Slovenska ako demokratického štátu, ktorý všetkým občanom poskytuje základné sociálne, právne a bezpečnostné istoty, osobitne pomáha slabším, poskytuje kvalitné verejné služby, motivuje schopných, je ekonomicky konkurencieschopný a medzinárodne rešpektovaný.**